

MHN budget och verksamhetsplan 2018

Miljö – och hälsoskyddsnämnden

Datum 2018-01-16

Ärendenr: MHN-2017-1254-012

Ordförande: Michaela Haga

Förvaltningschef: Kent Gullberg

I Ekonomisk sammanställning

Drift	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019 exkl. prisutv.	Plan 2020 exkl. prisutv.
Verksamhetens intäkter	5 450	5 200	5 200	5 200
Avgifter	4 869	4 979	4 979	4 979
Övriga intäkter	581	221	221	221
Verksamhetens kostnader	-13 050	-13 700	-13 700	-13 700
Personalkostnader	-8 604	-8 928	-8 928	-8 928
Lokalkostnader	-456	-363	-363	-363
Kapitalkostnader	0	0	0	0
Köp av verksamhet	0	0	0	0
Övriga kostnader	-3 990	-4 409	-4 409	-4 409
Nettokostnad	-7 600	-8 500	-8 500	-8 500

Verksamhetsområden	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto i %
Nämnd	-905	0	-905	10,6%
Miljö- och hälsoskydd gemensam	-114	0	-114	1,3%
Tillsyn enl. miljöbalken, miljöskydd	-6 820	2 778	-4 042	47,6%
Tillsyn enl. miljöbalken, hälsoskydd	-2 090	725	-1 365	16,1%
Tillsyn enl. livsmedelslagen	-2 435	1 027	-1 408	16,6%
Tillsyn enl. alkohollagen	-1 336	670	-666	7,8%
Sammanlagt	-13 700	5 200	-8 500	100%

2 Mål och resultatstyrning

2.1 Nämndens uppdrag

Nämnden ansvarar för tillsyn med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, strålskyddslagen, tobakslagen, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, alkohollagen och tillhörande föreskrifter, smittskyddslagen. Miljö- och hälsoskyddsnämndens (MHN)tillsynsområde utökades under 2017 i och med att lagen om elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare trädde i kraft den 1 juli 2017.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inför 2018 även fått i uppdrag att ta fram handlingsplan i samverkan med länsstyrelsen angående avfallhantering från friluftslivet.

2.2 Mål

Nämnden beslutar årligen om verksamhetens omfattning genom de tillsynsplaner som tas fram. Mål för tillsynsarbetet sätts upp i form av antal objekt som ska kontrolleras samt vilka informationsinsatser som planeras. Inkommande ärenden samt uppföljning av beslut utgör också en stor del av det prioriterade arbetet.

Som grund för tillsynen finns förutom aktuella lagstiftningar också kommunens inriktningsmål. Utifrån dessa kommungemensamma mål har miljö- och hälsoskyddsnämnden antagit resultatmål. I bilaga 1 presenteras inriktningsmål, indikatorer, nämndens resultatmål samt målnivå för måluppfyllelsen och indikatorer.

Under 2017 antog Österåkers kommun en ny modell för målstyrning. Arbetet med att implementera den nya målstyrningsmodellen pågår och kommer att fortgå de närmaste åren.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens samtliga resultatmål för 2018 som Kommunfullmäktige fastställde i november är de resultatmål som gällde för Miljö- och hälsoskyddsnämndens 2017. Resultatmålen har dock i vissa fall omformulerats för att bättre anpassas till den nya målstyrningsmodellen. Även vissa indikatorer har omformulerats och i något fall har justeringar av indikatorn genomförts. I verksamhetsplanen för 2018 redovisas miljömålen för MHN som resultatmål till inriktningsmålet ”Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människor och natur att samverka.”

2.3 Miljömål

Miljömålsarbetet i kommunen ska bedrivas utifrån inriktningsmålet ”Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människor och natur att samverka.” och från och med 2017 även utifrån de av fullmäktige fastställda miljömålen.

Miljömålen är en del av kommunens målstyrning och ska ingå som en del i verksamhetsplaner, budget och uppföljning. De lokala miljömålen ska vara verktyg för kommunens egen verksamhet i en miljöanpassad riktning. De ska vara en grund för samverkan med näringsliv, invånare, organisationer i aktuella miljöfrågor och med siktet inställt på en hållbar kommun. De lokala miljömålen samlar de nationella miljömålen och sammanfattar dessa i fem målområden:

- skärgård, sjöar och vattendrag
- mark, byggande och boende miljö
- klimat och luft
- natur och biologisk mångfald
- skadliga ämnen och rena kretslopp

Inför 2018 har nämndens miljömål anpassats till den nya målstyrningsmodellen och miljömålen redovisas i fortsättningen under inriktningsmålet ”Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människor och natur att samverka.” Nämndens miljömål för 2018 är hämtade från de av Kommunfullmäktige fastställda miljömålen, i några fall med viss justering av målformuleringen.

2.4 Verksamhetsmål/enhetsmål

Miljö- och hälsoskyddsenheten har tagit fram ett kvalitetsmål och tre arbetsmiljömål som kompletterar verksamhetsplanens mål för 2018.

- Kvalitetssäkra 10 handläggningsrutiner
- Effektivare möten
- Mer harmoniskt arbetsklimat
- Ostörd arbetsplats

Syftet med kvalitetsmålet är att öka kvaliteten och rättsäkerheten i kontroll och tillsynsarbetet. Syftet med arbetsmiljömålen är att bibehålla och skapa goda förutsättningar för ett harmoniskt arbetsklimat och effektivt arbetssätt.

3 Styrtal

I tabellen anges styrtal som beskriver förväntade volymförändringar under åren för ansökningar om enskilt avlopp och serveringstillstånd samt styrtal för prioriterade tillsynsområden och måluppfyllelse av inriktnings- och resultat inklusive miljömål.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Mätmetod	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017	Budget 2018
Volymmått					
Antal ansökningar om enskilt avlopp	Statistik	170	135	148	135
Antal ansökningar om serveringstillstånd	Statistik	34	20	32	25
Måluppfyllelse					
Mål 1: Handläggningstid serveringstillst inom 2 månader, %	Statistik	87	100	100	100
Mål 1: Handläggningstid enskilt avlopp inom 6 veckor, %	Statistik	87	100	89	100
Mål 1: Kundnöjdhet miljö- och hälsoskydd, SBA-poäng	Enkät	79	80	67	70
Mål 1: Kundnöjdhet livsmedel, SBA-poäng	Enkät	-	80	75	80
Mål 1: Kundnöjdhet serveringstillstånd, SBA-poäng	Enkät	-	75	-	75
Mål 2: Budgetavvikelse, %		+6,2	0	0	0

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Mätmetod	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017	Budget 2018
Mål 3: Andel skolor som har kontrollerats avseende miljö, %	Statistik	x	20	100	x
Mål 4: Andel äldreboenden som har kontrollerats avseende miljö, %	Statistik	x	100	100	x
Mål 4: Andel gruppboende för personer med funktionsnedsättning som har kontrollerats avseende miljö, %	Statistik	100	100	33	x
Mål 5: Antal öppnade tillsynsärenden som avser ordningsstörningar eller överservering.	Statistik	3	0	2	0
Mål 6: Antal inventerade/uppföljda fastigheter med enskilt avlopp.	Statistik	167	200	211	200
Mål 6: Andel livsmedelsobjekt som fått information i samband med livsmedelskontroll.				-	25%
Mål 6: Antal informationsaktiviteter rörande luftkvalitet som MHE har genomfört.				-	4
Mål 6: Tillsyn av naturreservat				-	1
Mål 6: Antal förorenade områden där krav på undersökning eller åtgärder har ställts för områden som bedöms utgöra risk för hälsa eller miljö	Statistik	13	8	9	15
Mål 6: Antal informationsaktiviteter om risk för förekomst av radon, uran, bly och arsenik, behov av provtagning och ge råd om åtgärder avseende enskilda vattentäkter som MHE har genomfört.	Statistik			3	5
Mål 7: Antal ärenden (områden) där kontroll sker vid återanvändning av massor i anläggningsändamål	Statistik	-	5	5	5

Österåkers kommun ingår i Stockholm Business Alliance enkätundersökning av Nöjd kund Index (NKI). För MHE mäts NKI hos företag där tillsyn och kontroll har genomförts, privatpersoner omfattas inte. Avslutade ärenden rapporteras månadsvis till SBA som därefter skickar ut en enkät till berörda företag. Det sammanställda resultatet rapporteras årligen och avser föregående års tillsyn och kontroll. Till och med 2016 ingick livsmedelskontrollen i området miljö- och hälsoskydd. Med anledning av att livsmedelskontroll och miljö- och hälsoskydd nu redovisas skilt från varandra har målnivåerna sänkts för miljö- och hälsoskyddsärenden från och med 2018. De senaste åren har allt färre besvarat enkäterna och 2016 och 2017 besvarade så få företag enkäten att det inte var möjligt att sammanställa något resultat för området serveringstillstånden.

Viss tillsyn som ligger till grund för måluppfyllelsen genomförs inte varje år. Det är bland annat tillsyn av skolor vartannat år, tillsyn av äldreboenden och gruppboende för personer med funktionsnedsättning vart femte år och tillsyn av naturreservat vart tredje år. Styrelset som avser antal förorenade områden där krav på undersökning eller åtgärder har ställts för områden som bedöms utgöra risk för hälsa och miljö har

ändrats inför 2018 och omfattar nu alla områden och inte enbart områden som utgör hög eller mycket hög risk.

4 Plan för konkurrensprövning

Nämndens verksamhet består av myndighetsutövning som inte är möjlig att låta utmana. Någon plan för konkurrensutsättning är därmed inte aktuell.

5 Program för uppföljning och insyn

Nämndens verksamhet består av myndighetsutövning som inte är möjlig att överlåta på privata utförare. Något program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare på uppdrag från kommunen är därmed inte aktuellt.

6 Taxor och avgifter

Timtaxorna höjs med 55 kr inom miljöbalkens och 60 kr inom livsmedels- och foderområdena vilket innebar en höjning med 5,0 % respektive 4,9%. Taxor och avgifter för Miljö- och hälsoskydds nämndens område 2018 redovisas i bilaga 2.

Tillsynsavgifterna inom **alkoholområdet** har inför 2018 räknats upp med PKV om 3,1%.

Uppräkningen av timtaxorna för tillsyn enligt miljöbalken berör även miljö- och hälsoskydds nämndens verksamhet enligt strålskyddslagen, tobakslagen, lag om foder och animaliska biprodukter och lag om handel med vissa receptfria läkemedel.

Med anledning av ändringar i miljöprövningsförordningen har vissa justeringar även gjorts i bilaga 2 till taxan för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område. Se bilaga 3.

I taxan för strålskydd har en justering av texten gjorts på grund av ändringar i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Med anledning av att nämndens tillsynsområde utökades under 2017 har även en taxa för tillsyn enligt **lagen om elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare** tagits fram och fastställts. Taxan för tillsyn över elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare redovisas i bilaga 4.

7 Internkontrollplan

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 29 augusti 2017 om en internkontrollplan utifrån de nya anvisningar och riktlinjer som införts. Nämndernas internkontrollplaner ska fokusera på resultatmål och resultatindikatorer för 2018. Avrapportering sker till nämnden vid större avvikelser samt i samband med verksamhetsberättelse. Internkontrollplanen redovisas i bilaga 5.

8 Förändringar i förhållande till budget 2017

Nettoramen för 2018 uppgår till 8 500 tkr. Intäkterna uppgår till 5 200 tkr och kostnaderna till 13 700 tkr. Indexuppräknigen har generellt beräknats till 2 % förutom för lokaler som är 1,5 % vilket innebär att nettoramen har utökats med 150 tkr jämfört med 2017. Sedan flera år tillbaka tjänstgör Österåkers alkoholhandläggare 50% i Danderyds kommun. Detta har inneburit att Österåker har fakturerat Danderyd för denna tjänst. Danderyd har sagt upp avtalet från och med 2018 på grund av att de behöver utöka resurserna för alkohandläggningen.

Även i Österåker finns behov av att öka resurserna och stärka upp alkohandläggningen. Enheten har sett ett allt större behov att anlita juristhjälp för att möta de allt mer komplicerade ärendena och näringsidkarnas behov av snabb och effektiv handläggning. En kombinerad heltidstjänst av alkoholhandläggare, nämndsekreterare och jurist finns därför med i budget för 2018. Ytterligare en positiv effekt av den kombinerade tjänsten är att nämndsekreterarrollen ytterligare professionaliseras. Denna professionalisering kan också komma andra nämnder till del såväl för byggnadsnämnden som övriga nämnder i kommunen. Förändringen av avtalet och rekryteringen av en ny tjänst innebär en ramförändring om 350 tkr mindre på intäktssidan och oförändrad ram på kostnadssidan.

Ytterligare ramförändringar om 650 tkr har gjorts på kostnadssidan som avser fler analysprover för motsvarande 500 tkr samt en inventering och utredning av vrak och dumpade båtar motsvarande 150 tkr. Förändringar av de behovsanpassadekostnaderna innebär en kostnadsminskning för nämnden på 250 tkr, denna justering är medräknad i ramen för 2018.

9 Framåtblick och riskanalys

Statskontoret har utvärderat den offentliga livsmedelskontrollen. Både beträffande avgiftsfinansieringen (2015) och hur livsmedelskontrollen ska kunna stärkas främst i

de kommuner där den i dag inte utförs i tillräcklig omfattning eller på ett riskbaserat sätt (2017).

Livsmedelsverket har under hösten 2017 hemställt om att Näringsdepartementet ska utreda frågan om att införa **obligatorisk efterhandsdebitering av avgifter för kontroll av livsmedelsanläggningar**. Ett eventuellt nytt system med efterhandsdebitering bör införas från 1 januari 2020. Det finns olika syn på om efterhandsdebitering bör införas istället för förskottsdebitering. Båda systemen har för- och nackdelar. Livsmedelsverket bedömer att ett införande av efterhandsdebitering bör vara obligatoriskt för samtliga kontrollmyndigheter för att säkerställa likvärdighet. Livsmedelsverket bedömer att det krävs en ändring av nuvarande avgiftsförordning, då modellen som föreslås innebär att kravet på en årlig avgift utgår.

För att öka likvärdigheten i kontrollen bör den nya riskklassningsmodellen baseras på standardiserade kontrolltider. Standardiserade kontrolltider skulle innebära att den variation som kvarstår i avgift enbart beror på variationer mellan kontrollmyndigheternas timtaxor. Om ett nytt avgiftssystem införs behöver nämndens livsmedelstaxa anpassas för detta.

Kontrollens utförande ska inte bero på när en avgift tas ut. Ett införande av efterhandsdebitering ska inte förändra förutsättningarna för kontrollmyndigheter att genomföra sina kontrolluppdrag. Livsmedelsverket behöver fortsätta med uppföljningar och sanktioner mot kommuner för att komma tillrätta med problemen med utebliven kontroll.

Statskontoret föreslår i utredningen, **Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan** (2017:9), en ökad kommunal samverkan inom livsmedelskontrollen. Stadskontoret bedömer att gemensamma kontrollmyndigheter har bäst förutsättningar för att minska sårbarheten och höja effektiviteten. Stadskontoret föreslår att om de åtgärder som beskrivs i rapporten inte får effekt bör regeringen överväga att under 2021 vidta ytterligare åtgärder samt att samtliga kontrollmyndigheter bör ha minst 3 årsarbetskrafter inom livsmedelskontrollområdet senast 2025. **Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan** är ute på remiss under tiden 28 september 2017 – 8 januari 2018. I dagsläget känner vi därför inte till hur regeringen kommer att gå vidare med rapporten men MHE bedömer att någon form av förändring inom livsmedelskontrollen är att vänta inom de närmaste åren.

Miljö- tillsynsutredningen, **Miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet** (SOU 2017:63) som hade till uppdrag att se över organisationen och ansvarsfördelningen av tillsynen enligt miljöbalken samt sanktionssystemet lämnade sin rapport den 28 juni. **Utredningen** är ute på remiss

under tiden 25 september 2017 – 8 januari 2018. . I dagsläget känner vi därför inte till hur regeringen kommer att gå vidare med rapporten.

Syftet med miljö- tillsynsutredningen är att föreslå hur det är möjligt att optimera resurserna och utveckla genomförandet av tillsynen så att den blir mer enhetlig och effektiv och bidrar till att miljö kvalitetsmålen nås samt att fler miljöbrott upptäcks, utreds och beivras. Utredning redovisar att den nuvarande organisationsstrukturen av miljö tillsynen inte bör ändras. Den bör däremot stärkas genom:

- en tydligare och mer samlad statlig styrning,
- åtgärder för att öka samverkan,
- ett tydligare ansvar för samordning av tillsynsverksamheten,
- ökad styrning av hur tillsynen genomförs,
- insatser för att stärka och utveckla kompetensen,
- en utvecklad uppföljning och utvärdering,
- en utvecklad dialog med näringslivet.

Under senare delen av 2018 kommer enheten att påbörja införandet av e-tjänster. Välutvecklade **e-tjänster** förväntas öka tillgängligheten och ge en ökad upplevd service för kommuninvånare och företag.

Inom Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) pågår utvecklingen av en **ny taxemodell för fasta avgifter inom miljöbalkens område**. Den nya modellen ska vara enkel, transparent och likvärdig. Miljö- och hälsoskydds nämnden bör planera för att ta fram en ny miljöbalktaxa inför 2019.

Nya utökade regler kan träda ikraft beträffande var **rökförbud gäller utomhus**. Tidpunkten är inte fastställd. Tillsyn av rökfria miljöer, inklusive skolor och förskolor, kan i dagsläget inte avgiftsbeläggas varför en satsning på sådan tillsyn kan kräva utökad utrymme i budget för att inte ta utrymme från övrig verksamhet.

Inom området **små avlopp** har Regeringen beslutat att i nuläget inte gå vidare med de förslag till tydligare regler som Havs- och vattenmyndigheten lämnade i september 2016. Regeringen har däremot tillsatt en utredning som ska lämna förslag som ökar åtgärdstakten för enskilda avlopp. Utredningen ska rapportera sina slutsatser till regeringen den 28 februari 2018.

Regeringen har även tillsatt en **utredning som ska se över kommunens skyldighet att ordna vattentjänster** enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster. En utgångspunkt är att det ska vara enkelt för den enskilda fastighetsägaren att göra rätt genom korrekt tillgänglig information om lämplig VA-lösning utifrån de lokala förutsättningarna. Bland annat ska utredning föreslå kostnadseffektiva styrmedel som ökar åtgärdstakten för små avlopp och återvinning av näringsämnen. Utredningen ska redovisas i början av 2018 och förväntas komma att påverka framtida tillsyn av små avloppsanläggningar.

Miljö- och hälsoskydds enheten inventerar ca 200 **enskilda avlopp** om året och ställer därefter krav på att bristfälliga avlopp ska åtgärdas. Flera områden med enskilda avlopp har under de senaste åren anslutits till det allmänna VA-nätet. I takt med att allt fler avlopp åtgärdas och fler ansluts kommer behovet av inventering och handläggning av tillståndsärenden att minska. Prioriteringen av områden i kommunens nya VA-plan kommer att påverka både vilka områden som ska inventeras och i vilken takt områden med enskilt VA kommer att anslutas till allmänt VA framtiden. Miljö- och hälsoskydds enheten bedömer att minskningen inte kommer att ske i någon större omfattning de närmaste åren men att en viss osäkerhet råder för tiden efter 2021. Det förhållande att allt fler ansluts till allmänt VA förväntas innebära förändringar av tillsynen inom området de närmaste åren. Även kommande klimatförändringar kan komma att innebära ändrade prioriteringar vid tillsynen.

Det senaste årets problem med **kraftig sänkta nivåer av grundvatten** kan komma att få konsekvenser för de fastigheter i kommunen som inte är anslutna till allmänt VA. Fortsätter problemen med kraftig sänkta nivåer av grundvatten kan detta komma att påverka utvecklingen av enskilt VA.

I takt med att Österåker växer kommer sannolikt fler **skolor, förskolor, livsmedelsanläggningar** och andra verksamheter där nämnden utövar tillsyn och kontroll att starta i kommunen vilket bedöms medföra att behovet av resurser inom detta område kommer att öka.

I takt med att kommunen växer sker också exploatering inom **förorenade områden**. Miljö- och hälsoskydds enheten bedömer att utredningar och krav på åtgärder i dessa områden kommer att behöva prioriteras under lång tid framöver. På motsvarande sätt måste även tillsyn ske för att förhindra att föroreningar tillförs kommunen genom förorenade massor vid anläggning och exploatering.

Ett tillsynsområde som har aktualiserats under de senaste åren är **tillsyn av kemiska produkter** och varor som berörs av kemikalieinspektionens regler. Kemikalieinspektionens handlingsplan för en giftfri vardag fokuserar på att skydda människans fortplantning och barns hälsa bl. a. med ökade nationella aktiviteter under åren fram till 2020.

10 Tillsyns- och kontrollplan

Inom nämndens område har kontroll- och tillsynsplaner för 2018 tagits fram. Till grund för kontroll- och tillsynsplanerna ligger en detaljerad behovsutredning där behov och resurser för hela nämndens område inklusive tid för verksamhetsplanering och uppföljning av arbetet planerats in. Enheten för under året

en noggrann tidsredovisning för att ha underlag för den årliga verksamhetsplaneringen.

I respektive kontroll- och tillsynsplan framgår vilken fortlöpande tillsyn och vilka särskilda projekt som ska genomföras under året. Till detta planerade arbetet tillkommer handläggningen av inkommande ärenden i form av ansökningar, anmälningar och klagomål. Till verksamhetsplanen bifogas också en gemensam plan i tabellform där den fortlöpande tillsyn och de särskilda projekten redovisas kopplade till syftet med tillsynen, planerad tidsåtgång, antal uppskattade volymer som ska tillses samt med stöd av vilka mål tillsynen bedrivs. Dokumenten bifogas i bilagorna 6 och 7.

I budget för 2018 har miljö- och hälsoskyddsnämnden fått medel för extra satsningar inom flera områden. Satsningarna innebär bland annat utökad provtagning av vatten och kemiska produkter/varor och en inventering och utredning av vrak och dumpade båtar. Tillsyns- och provtagningsprojekten redovisas i likhet med övrig planerad kontroll och tillsyn i de bifogade kontroll- och tillsynsplanerna.

Bilagor

1. Målstyrning för Österåkers kommun
2. Taxor och avgifter för Miljö- och hälsoskyddsnämndens område 2018.
3. Ändringar i bilaga 2 taxa för miljöbalken
4. Taxa för tillsyn över elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare
5. Internkontrollplan för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2018
6. Tillsyn- och kontrollplaner för livsmedel, miljöfarlig verksamhet, hälsoskydd, tobak mm samt alkohol
7. Plan för tillsyn och uppföljning inom miljö- och hälsoskyddsenheten inklusive behovsbedömning